

II.

Om M. Niels Mikkelsen Aalborg.

Ved Holger Fr. Rørdam.

Denne Mands Navn hører til de mere bekendte i den danske Kirkes Historie paa Grund af den Afsættelsesdom,

der 1614 overgik ham, fordi han i sin Forklaring af Johannes Aabenbaring havde ytret Haab om, at Hedninger muligt kunde blive salige. Men ogsaa af en anden Grund fortjener det at erindres; M. Niels Mikkelsen var den frugtbareste Folkeskribent paa sin Tid, han forfattede eller oversatte en Mængde Skrifter, alle beregnede paa Menighands Oplysning eller Opbyggelse¹. De følgende to Smaastykker ere hentede fra Konsistoriets Forhandlingsprotokol, og indeholde Efterretning om to Skrifter af ham, der hidtil ikke have været kjendte.

D. 13. April 1625.

»M. Niels thill Holmekirchen opkomb begierendis Professorum consilium anlangendis en Bog, ved Naffn Schimpht von (!) Ernst, som hand haffde den thid hand vor affsett med sit Kald i Helsingborge, och haffde intet andet adt nehre sig och sin Hustrue och Børn med, udsett efter Christen Grubbes i Schone² begiering och løffte, adt hand den vill bekoste adt træche, aff tysche paa dansche, och nu nesten deelen vor trøgtt aff Salomone Sartorio, som M. Herman³ haffde revideret och subscriberet, der Decanus M. Wulphgangus (Rhumannus) haffde iche stunder der thill. Villde derfaare gierne raadføre sig med dnn. Professoribus, huorledis hand best schulle bere sig ad, adt ingen maa schee paa Predichestolen end vel paa slottet kunde haffue adt støde sig paa⁴, och begiered det motte inhiheris Salomone Sartorio adt hand den ingen schulle dedicere. Huor

¹ Den nærmeste Eftertid erkjendte ogsaa dette; saaledes siger *J. L. Wolf* i sin Evigvarende Kirke- og Husholdnings Calender, 1648, S. 576: „1619 er Holmens Kirke den 5. Sept. indvjet af Doct. Johanne Resenio. Oc vaar *M. Niels Mickelsen Aalborg*, som haffver den menige Mand til beste atskillige Bøger ladet udgaa, sammesteds første Sogneherre.“

² *Chr. Grubbe* til Lystrup vides ellers ikke at have ejt nogen Gaard eller at have haft Forlening i Skaane.

³ *M. Herman Nielsen*, Professor i det hebraiske Sprog.

⁴ Nemlig fordi det kunde synes usømmeligt, at en Præst udgav et saadant Skrift.

thill die suared, at en deel aff dennem haffde samme Bog iche sehatt, och derfaare kunde iche deromb judicere, dog siuntes dem alle, dett adt verre uden M. Niellses periculo, effterdj en aff Professoribus M. Hermannus, som M. Herman self bekiente, den haffde revideret. Dog huad den inhibition med Præfation anlanger paa M. Niellses vegne, kunde die sig iche dermed befatte effterdi hun iche udgaahr i M. Niellses Naffn. — Dernest efftersomb M. Niells thillkiende gaff om den Qvæstion de vocatione gentium, som hand vor befalet at erklere sig paa i den Domb, der bleff felltt offuer hannem paa Consistorio i M. Ole Kochs trette, och nu villde lade den paa trøchen udgaah, villde dnn. Professores sig iche der med ydermehre befatte, effterdi Dn. Episcopus haffde den censeret⁵.«

D. 22. April 1631.

«Proponerede Magn. Dn. Rector de Historico opere M. Nicolai Pastoris Holmensis, om nogen aff Professoribus haffde tiid til ad see det igennem oc approbere det til tryck. D. Wormius oc M. Longomontanus undskylde sig saa vell som ocsaa Mag. Dn. Rector (Claus Plum). Autor kan self see, om hand kand giøre nogen saa villig, der sig det vil paatage.»

Den i det første Stykke omtalte Oversættelse af den bekjendte tyske Morskabsbog »Schimpf und Ernst« er neppe udkommen, hvad enten nu Grunden har været den, at M. Niels frygtede for, at den skulde stifte Forargelse og bringe ham i ny Vanskeligheder, eller den er bleven foregreben af en anden Oversættelse af det samme eller et lignende Skrift, der under Titel: »Joco Seria eller Skimpt oc Aluar«, udkom samme Aar (1625) hos en anden Bogtrykker⁶. — Det Opus historicum, som nævnes i andet Stykke,

⁵ Som bekjendt udelodes den omstridte „Kvæstion“ om Hedningernes Kaldelse i anden Udgave af Forklaringen til Aabenbaringen.

⁶ Omtales i *Nyerups* Almindelig Morskabslæsning i Danmark og Norge igjennem Aarhundreder, S. 261. Fortalen er underskrevet: G. S. B.,

har vist heller ikke set Lyset, formodentlig paa Grund af de alt Liv i Literaturen dræbende Censurforanstaltninger. Forøvrigt er det Svar, Professorerne give, mærkeligt, naar man husker paa, at en skjødesløs Censur var Aarsag til, at M. Niels Aalborg kom i Ulykke for sin Forklaring af Aabenbaringen.
